

تفسیر معنوی دین

هادی وکیلی^۱

چکیده

مبنای افراد برای رجوع به متن مقدس، فهم است که این فهم را یا گفته خدا می‌دانند یا ملهم از یک فهم. فرد در مقام فهم و در نسبت با متن مقدس با مشکلاتی مواجه می‌شود:

- رابطه برقرارکردن با زبانی که قدیمی است؛

- ترجمه‌ناپذیری متن و این سؤال که ترجمه‌ها تا چه میزان می‌توانند القاکننده متن باشند؟؛

- با ابهام در ساختار بیانی متن مواجه هستند؛

- قرآن، در بردارنده مفاهیم مختلفی است؛

- علوم مختلفی در فهم دخیل‌اند و این باعث ابهام در متن می‌شود؛

- قرآن به لحاظ زبانی، دارای پیچیدگی است.

ما در میانه فهم نصوص و در میانه پاسخ به پرسش‌های امروز گرفتار آمده‌ایم و اگر نص قرآن را جاودانه بدانیم، به طور ناخودآگاه با انتظار به سراغ فهم قرآن می‌رویم.

باید برای حوزه تفسیر، فلسفه علمی تهیه کنیم تا خودبه‌خود، پارادایم‌های لازم برای فهم، ایجاد شود. خواهانی اصیل و مسئله اصلی پیش روی دین طبیعی، تبادل جایگاه انسان و خدا است. در این نگاه به دین، انسان باید به عنوان مسئله اصلی دیده شود.

در فهم دین، ناگزیر به تفسیر سیستمی با رویکرد معنوی هستیم. تفسیر معنوی، تفسیری است که تمام ساحات و سطوح زندگی را برای انسان با نگاه معنوی، لحاظ کند. داشتن یک تفسیر معنوی، نقطه شروع پیشرفت سیستماتیک است. در طول

تاریخ، شاهد تفاسیر عرفانی هستیم که نتیجه آن‌ها به‌جای عبور از دنیا، گریز از دنیا بوده است.

بنیان‌های معرفت‌شناخت این نوع نگاه و این نقطه مرکزی، به‌ناگزیر باید پایه‌گذاری شود. روش‌شناسی پیشنهادی برای رسیدن به این مدل، منطق‌فازی است. غلبه فقه اصغر بر تمام مجموعه معارف دین، غلبه وجهی از دین است که از دین، تصویری کاریکاتوری ارائه داده است.

واژگان کلیدی: فلسفه دین، تفسیر، روش‌شناسی، معرفت‌شناسی، تفسیر سیستمی.

^۱ عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.